

اجازة روايت صاحب الذريعة به محلاتي صاحب تاريخ سامرا

سایت www.dr-zaker.com

ترجمه و ویرایش

محمد ابراهيم ذاکر

دندان پزشکی و پژوهشگر تاریخ پزشکی

ریزگفتار

- ۱.....اجازة روایت صاحب الذریعة به محلاتی صاحب تاریخ سامرا
- ۱.....اجازه دهنده: آقابزرگ تهرانی
- ۱.....اجازه گیرنده: ذبیح الله محلاتی
- ۷.....کتاب نامه
- ۷.....نمایه کتاب و مقاله
-

ذکر
دکتر محمد ابراهیم

اجازه روایت صاحب الذریعة به محلاتی صاحب تاریخ سامرا
ترجمه و ویرایش محمدابراهیم ذاکر، ۱۶ آبان ۱۳۹۸، سایت www.dr-zaker.com

اجازه دهنده: آقابزرگ تهرانی

اجازه گیرنده: ذبیح الله محلاتی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله على نعمه المستفیضة وآلائه المتواترة التي عجزت السنة الأحادیث و أقلام و المكاتبات عن ضبط مضمراتها و نوادرها و ثبت خفاياها و ظواهرها فلو اجتمعت الجنّ و الانس و كان بعضهم لبعض ظهیراً لایحصون نعم الله جلّ جلاله خطیراً و لاعزیزاً.

و الصلوة و السلام على سيدنا و نبينا المرسل إلى كافة البریات و المسند بصحاح الآيات و البينات محمد المصطفى من جميع الخلائق و المختار من اهل الأرضین و السماوات^۲ و على آله و اوصیائه و الأئمة من ذریته السادة الهداة المطهرین من الرجز و المعصومین من الزلات، صلوة مترادفة متواصلة بتوالی اللیالی و الأيام إلى قیام يوم العرصات.

و بعد، لما أراد الله جلّ جلاله حفظ دینه القویم المبین عن تطرق ضلالات المبطلین و نوادر شبهات المبدعین بعد ما اثبتته في قلب رسول الأمين و اودعه الرسول صلى الله علیه و آله إلى اوصیائه المرضیین فوقّ سبحانه و تعالی في كلّ عصر و حين جمعاً من العلماء الربانیین، للقیام بهذه الوظيفة و الذبّ عن الاوهام السخيفة المریفة و من جملة من من الله بهذا التوفیق، المولى الشفیق و الأخ العزیز، الصدیق، الشیخ العالم، الفاضل، الفاضل و المتکلم، الواعظ، الماهر، الكامل و المحدث الجلیل و المصنف النبیل، مالک زمام، حسن التقرير و التحرير، حائز السباق في البیان و التعبير، مولانا^۳ الأواه الشیخ ذبیح الله بن

^۱ الرحمن.

^۲ السماوات.

^۳ مولینا.

اجازه روایت صاحب الذریعة به محلاتی
صاحب تاریخ سامرا

محمد علی المحلاتی أعلى الله قدره و محله في العاجل و الآتي. فإنه دام علاه بعد الجدّ و الكدّ في الطلب و الاجتهاد في تحصيل المطلب، قد نال بسعادتي العلم و العمل و حاز منهما الحظّ الأوفر الأكمل و قام لارشاد الغير، أحسن القيام حيث ما اكتفى منه بالقول و الكلام؛ بل ألف بحسن سليقته و جودة فكره و قريحته تصانيف فائقة، رائقة، سهل القيادة، سلس العبارة، ينتفع منها العوام و الخواص و ينبه منها كلّ نائم او غافل او ناس.

فمنها: «الكلمة التامة في الكشف عمّا عليه أكبر العلة من تراجمهم و احوالهم و فضائلهم و اعمالهم» و هو كبير في خمس مجلدات؛

ومنها: «السيوف البارقة في ردّ الصوفية الزنادقة» مجلد كبير؛

و منها: «كشف الغرور عن مفاصد السفور» ايضاً مجلد كبير؛

و هو بعد مشغول بالتأليف و التصنيف و الذب عن الدين الحنيف فجزاه الله عن الشرع و اهله خير الجزاء و وقاه الله عن الشرور و البلاء.

ثمّ انه لحسن ظنّه بهذا الجاني استجازني تأسيماً بالسلف الصالح فاستخرت الله جلّ جلاله و اسرعت إلى اجابته رجاء أن يشملني صالح أدعيته عند الموت و كربته و اجزته أن يروي عني جميع ما صحّت لي روايته من كتب الاصحاب و تصنيفاتهم و مسائلهم و رسائلهم مما ذكرتها فيما كتبت في الذريعة إلى تصانيف الشيعة و غيرها من كتب الخاصة و العامة كلها بحق اجازتي عن مشايخي العظام عمّمهم الله بتيجان الغفران و اسكنهم في اعلى غرف الجنان و هم جمع كثير و هم غفير، اذكر اوثقهم و اعلاهم و احقهم و احريهم و هو أول من منّ عليّ و شرفني بالدخول في سلسلة الروات عن آل الرسول صلى الله عليهم اجمعين، اعني به شيخنا و مولانا¹ العلامة الامام ثاني شيخ الطائفة الطوسي و تالي العلامة المجلسي المتبرّ من كلّ شين و مين الحاج ميرزا حسين بن العلامة الميرزا محمدتقي النوري الطبرسي قدس سرّه القدوسي بالاجازة العامة الصادرة منه في ثاني عشر صفر سنة ١٣٢٠ عشرين و ثلاثمائة و الف و ذلك قبل وفاته بعدة اشهر.

¹ مولينا.

اجازة روايت صاحب الذريعة به محلاتي
صاحب تاريخ سامرا

ذاكر
دکتر محمد ابراهيم

فانّه توفی فی السابع والعشرين من جمادى^١ الثانية من تلك السنة ودفن فی الايوان الثالث القبلي على يمين الداخل إلى صحن الغروي عن باب القبلة.

فاجازني طاب ثراه في الرواية عنه، عن مشايخه الاعلام و الاجلاء المطابق عددهم لعدّة اصحاب الكساء و الخمسة الطاهرة النجباء و المشروحة احوالهم في خاتمة مستدرکه للوسائل و المذكورة طرقهم و مشايخهم فيها من الاواخر إلى الاوائل رضوان الله تعالى عليهم اجمعين و حشرهم الله مع الأئمة الطاهرين فليرو دام علاه عني عن شيخي المذكور بطرقه و عن سائر مشايخي الغرر الذين ذكرت تراجمهم في الجزء الموسوم ب: نقباء البشر في القرن الحادي عشر عن مشايخهم الذين ذكرتهم في بعض الاجازات المفصلة مراعيًا في الرواية شرايطها الراجعة إلى ملازمة التقوى و ترك متابعة الهوى و الاخذ بالاحتياط الذي هو سبيل النجاة و المرجو ...

^١ جميدى.

اجازة روايت صاحب الذريعة به محلاتی
صاحب تاريخ سامرا

ذاکر
دکتر محمد ابراهيم

برگردان به پارسی

محمدابراهیم ذاکر

به نام خداوند بخشندهٔ بخشاینده

سپاس مر خداوندی را به جهت دادن نعمت‌های فراوان و دهش‌های پی‌درپی و پیوسته او که زبان‌ها، قلم‌ها ناتوان از نوشتن آمار نادیده‌ها و شگفتی‌ها و ثبت نهان‌ها و آشکارهای آن‌هایند، هر چند همهٔ جنیان و انسیان با هم گرد آیند و هرکدام پشتیبان و همراه هم دیگر شوند، نمی‌توانند دهش‌های خداوند بزرگ را بشمارند و به بزرگی و ارزشمندی آن‌ها پی ببرند. سلام و درود پیوسته بر بزرگمان، پیامبرمان که فرستاده برای همهٔ جهانیان است و تکیه زده به درست‌ترین نشانه‌ها و گفته‌هاست، محمد (ص) برگزیده از میان همهٔ آفریدگان و همهٔ زمینیان و آسمانیان.

و بر خاندانش، اوصیاء و امامان از تبارش، راهنمایان بزرگ و پاکیزه از هرگونه پلشتی و بدی و پاک نگاه‌داشته شده از هر لغزش، گناه و بزه، سلام و درودی پیوسته، ناگسته و به هم پیوند خورده، همانند پیوستگی شب‌ها و روزها تا روز رستاخیز و صحرای محشر، بر ایشان باد.

خداوند بزرگ برای پاییدن و نگاه‌داشت دین درست و استوار خود از هرگونه راهیابی گمراهی گمراهان و بزه‌کاران و عجایب و شبهات بدعت‌گزاران، پس از آن که در دل پیامبر راست‌گوش - درود و سلام پیوستهٔ خداوند بر او و بر اوصیایش باد - به امانت نهاد، در هر دوره و زمان توفیق نگاه‌داشت و پایش دین خود را و نیز توفیق دورساختن باورهای پوچ، بی‌ارزش و نادرست از آن را به اندیشمندانی الهی داد، یکی از کسانی را که خداوند، این توفیق بدو داد، رفیق شفیق، برادر عزیز، دوست، شیخ اندیشمند فرزانه، سخنور، اندرزگو، ورزیده، کامل و محدث بزرگ، نویسندهٔ خردمند، زمام‌دار، خوش‌گو و خوشنویس، شمارهٔ یک روشن‌گری، تعبیر و تأویل، دوست دعاخوان، شیخ ذبیح‌الله فرزند محمدعلی محلاتی - خداوند شأن و مقام او را به زودی و در آینده بالاتر دارد - همانا او کوشش و تلاش بسیار در راه دانش‌اندوزی داشت و بدو نیک‌بختی فراگیری علم و عمل دست یافت و بیشترین و کامل‌ترین بهره را در این زمینه از آن خود کرد و به بهترین و درست‌ترین شیوه‌ها به راهنمایی و ارشاد دیگران پرداخت، به گونه‌ای که تنها بسنده به سخن‌گویی و حرف‌زدن نکرد؛ بلکه با سرشت و ذوق خوب و خردورزی و استعداد نیکویش

اجازهٔ روایت صاحب الذریعة به محلاتی
صاحب تاریخ سامرا

کتاب‌هایی ارزشمند، گرانبها، آسان راهنمایی کننده و با واژه‌ها روان و روشن که عوام و خواص از آن بهره‌ فراوان می‌برند و هوشیار کننده هر آن کس که ناآگاه، نادان و فراموش کار باشد.

نمونه آن: کتاب «الكلمة التامة في الكشف عمّا عليه أكبر العلة من تراجمهم و احوالهم و فضائلهم و اعمالهم» کتابی بزرگ است و دربرگیرنده پنج جلد می‌باشد.

نمونه دیگر: کتاب «السیوف البارقة في ردّ الصوفیة الزنادقة»^۱ یک جلد کتاب بزرگ است؛

نمونه دیگر: کتاب «كشف الغرور عن مفاصد السفور»^۲ هم‌چنین یک جلد کتاب بزرگ است؛

او هم‌چنان مشغول نگارش و نوشتن و دورکردن [ناراستی‌ها] از حنیف است، امید رسیدن بهترین پاداش از سوی شرع مقدس و متشرعان برای اوست و خداوند او را از گزند بدی‌ها و بلاها دور سازد.

او به جهت داشتن حسن ظن به من گناه‌کار، برپایه سنت پیشینیان درست‌کار، از من خواستار اجازه‌روایت شد، پس با خداوندی بزرگ رایزنی کردم و برآن شدم، شتابان بدو پاسخ دهم، به امید آن که دعای خوب او به هنگام مرگ و دشواری و رنج مرا پناهی باشد.

من به او اجازه دادم تا از سوی من و از سوی همه کسانی که روایت کردن از ایشان را درست می‌دانم و از نوشته‌ها، رساله‌ها و کتاب‌های بزرگانمان که من آن‌ها در کتاب الذریعة إلى تصانیف الشيعة و جزآن از همه کتاب‌ها خاصه و عامه روایت کند و آن را مستند به اجازه خود از آموزگاران بزرگم کردم - خداوند افسرهای آمرزش را بر سر ایشان استوار نگاه دارد و آنان در برترین و بالاترین خانه‌ها و اتاق‌های بهشت برین جای دهد - ایشان گروهی بسیار زیاد هستند. من موثق‌ترین، برترین و شایسته‌ترین آن‌ها را که بر من منت نهاد و مرا مشرف به ورود در زنجیره‌روایان از خاندان پیامبر خدا - درود خداوند بر او و بر همه خاندانش

^۱ السیوف البارقة او تنبيه اصحاب الخرقه. نک: ویکی شیعه.

^۲ كشف الغرور او مفاصد السفور. نک: ویکی شیعه.

- منظورم، آموزگارم، مولایم، امام دوم شیخ الطائفة، شیخ طوسی^۱ و پس از او علامه مجلسی^۲ که از هر نابودی و هلاکی به دور است، حاج میرزا حسین فرزند علامه محمدتقی نوری طبرسی - قدس سره القدوسی - اجازه‌ای در تاریخ دوازدهم ماه صفر ۱۳۲۰ به من داد که چند ماهی پیش از درگذشت ایشان بود.

او در روز بیست و هفتم جمادی دوم همان سال [۱۳۲۰ق] درگذشت و در ایوان سوم رو به قبله، دست راست درون صحن حرم امام علی (ع) از سوی در جنوبی (باب القبلة) به خاک سپرده شد.

او در اجازه‌نامه‌ای از سوی خودش و از سوی آموزگاران بزرگش که شمار ایشان برابر شمار اصحاب کساء و پنج تن پارسا که زندگی‌نامه ایشان در پایان کتاب مستدرک الوسائل خود آمده است و افزون برآن راه استناد این بزرگان را به آموزگاران ایشان از رده آخرین [این پنج آموزگار او] تا رده آغازین [خاندان پاک پیامبر (ص)] - بهشت یزدان بهره همه ایشان باد و خداوند ایشان را با امام پاک هم‌نشین گرداناد - در بخش پایانی همان کتاب آورده است تا آن او [محلاتی] از من و آموزگارم توسط همان راه او که به آموزگاران بزرگش می‌رسد، روایت کند و من [آقابزرگ] زندگی‌نامه هرکدام ایشان را در کتاب نقباء البشر في القرن الحادي عشر^۳ یاد کردم و افزون برآن من نام آن‌ها را در اجازه‌ها گسترده‌نویسی شده آورده‌ام و شرایط ویژه روایت کردن را که لازمه آن پرهیزکاری و دور از پیروی هوای نفس و گزینش روش احتیاط که راه نجات و رهایی است، برگزیدم و آرزومندم ...

اجازه روایت صاحب الذریعة به محلاتی
صاحب تاریخ سامرا

^۱ علامه شیخ طوسی، محمد فرزند حسن (د: ۴۶۰ق) نویسنده دو کتاب از کتب اربعه شیعه، التهذیب و الاستبصار.

^۲ علامه مجلسی، محمدباقر فرزند محمدتقی (۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ق) نویسنده بحار الانوار و بسیاری دیگر از کتاب‌های اعتقادی شیعه.

^۳ طبقات اعلام الشيعة كتاب نقباء البشر في القرن الرابع عشر.

ذکر
دکتر محمد ابراهیم

کتابنامه

نمایه کتاب و مقاله

اجازه روایت حاج میرزا حسین فرزند علامه محمدتقی نوری طبرسی - قدس سزه القدوسی - اجازه‌ای در تاریخ دوازدهم ماه صفر ۱۳۲۰ به آقابزرگ تهرانی (۱۲۵۵ - ۱۳۴۸خ).

الاستبصار فیما اختلف من الأخبار، شیخ الطائفه، ابوجعفر محمد فرزند حسن طوسی (د: ۴۶۰ ق / ۱۰۶۸م)، تحقیق و تصحیح حسن موسوی خراسان، دار الکتب الاسلامیه، تهران، چاپ اول، ۱۳۹۰ق.

بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، علامه مجلسی ملامحمدباقر فرزند محمدتقی (د: ۱۱۱۱ق)، تصحیح محمدباقر بهبودی، دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۷۶ق.

تَهذیبُ الأحكام، شیخ الطائفه، ابوجعفر محمد فرزند حسن طوسی (د: ۴۶۰ ق / ۱۰۶۸م)، تصحیح احمد شیرازی و باقر قوچانی، تهران، ۱۳۱۷ و ۱۳۱۸خ؛ تصحیح حسن موسوی خراسان، نجف، ۱۳۷۸ - ۱۳۸۲ق؛ تصحیح محمدجعفر شمس‌الدین، بیروت؛ تصحیح علی‌اکبر غفاری، اسلامیه، تهران.

الذریعة إلى التصانیف الشیعة، آية الله شیخ آقابزرگ تهرانی (۱۲۵۵-۱۳۴۸خ در بیست و شش جلد و یا بیست و نه مجلد [جلد نهم (دیوان‌ها) چهار مجلد است و جلد بیست و ششم مستدرکات ذریعه به خط آقابزرگ است]. ۲۹ جلد در میان سال‌های ۱۳۱۵ - ۱۳۶۴خ / ۱۹۳۶ - ۱۹۸۶م / ۱۳۵۵ - ۱۴۰۶ق، به کوشش فرزندان صاحب الذریعه در نجف و تهران به چاپ رسید، جلد یکم تا سوم در نجف و زیر نظر نویسنده؛ جلد چهارم تا دوازدهم در تهران و به کوشش فرزندشان علی‌نقی منزوی؛ جلد سیزدهم و چهاردهم در نجف زیر نظر نگارنده، جلد پانزدهم تهران به کوشش علی‌نقی منزوی؛ جلد شانزدهم تا بیست و سوم به جهت تحت پیگرد ساواک (سازمان امنیت و اطلاعات کشور) قرارگرفتن علی‌نقی و گریز به بیروت، برادر کوچکشان احمد

اجازه روایت صاحب الذریعة به محلاتی
صاحب تاریخ سامرا

ذکر
دکتر محمد ابراهیم

منزوی مسئولیت چاپ را به عهده گرفتند؛ جلد بیست و چهار و بیست و پنج به جهت رفتن استاد احمد منزوی برای کار فهرست‌نگاری نسخه‌های خطی و فارسی شبه‌قاره، به اسلام‌آباد پاکستان، دوبار بر دوش علی‌نقی منزوی افتاد. جلد بیست و ششم مستدرک الذریعة در آستان قدس مشهد و به کوشش احمد اشکوری به چاپ رسید.

السیوف البارقة في ردّ الصوفيّة الزنادقة؛ السيوف البارقة او تنبيه اصحاب الخرقه، ذبيح‌الله فرزند محمدعلی محلاتی (۱۳۱۰ - ۱۴۰۶ق)، یک جلد.

کشف الغرور عن مفاصد السفور، ذبيح‌الله فرزند محمدعلی محلاتی (۱۳۱۰ - ۱۴۰۶ق)، یک جلد.

الکلمة التامة في الكشف عمّا عليه أكبر العلة من تراجمهم و احوالهم و فضائلهم و اعمالهم، ذبيح‌الله فرزند محمدعلی محلاتی (۱۳۱۰ - ۱۴۰۶ق)، چ. ۱۳۶۸ق، پنج جلد.

الکلمة التامة في الكشف عمّا عليه أكبر العلة من تراجمهم و احوالهم و فضائلهم و اعمالهم، ذبيح‌الله فرزند محمدعلی محلاتی، چ. ۱۳۶۸ق، پنج جلد.

نقباء البشر في القرن الرابع عشر، القسم الأول من جزء الأول، طبقات اعلام الشيعة، ابراهيم اردبيلي - حسن لنكراني، آقابزرگ تهرانی (۱۲۵۵ - ۱۳۴۸خ)، اخراج و تصحيح محمدحسن آل طالقانی نجفی، مطبعة العلمية، نجف، ۱۳۷۳ق / ۱۹۵۴م.

نقباء البشر في القرن الرابع عشر، القسم الثالث من جزء الأول، طبقات اعلام الشيعة، صالح حريري - علوی آقابزرگ تهرانی (۱۲۵۵ - ۱۳۴۸خ)، اخراج و تصحيح محمدحسن آل طالقانی نجفی، مطبعة الآداب، نجف، ۱۳۸۱ق / ۱۹۶۲م.

نقباء البشر في القرن الرابع عشر، القسم الثاني من جزء الأول، طبقات اعلام الشيعة، حسون براقی - صادق هندی، آقابزرگ تهرانی (۱۲۵۵ - ۱۳۴۸خ)، اخراج و تصحيح محمدحسن آل طالقانی نجفی، مطبعة العلمية، نجف، ۱۳۷۵ق / ۱۹۵۶م.

نقباء البشر في القرن الرابع عشر، القسم الخامس من جزء الأول من طبقات اعلام الشيعة قرن الرابع عشر، فاضل اردكاني - يونس اردبيلي، آقابزرگ تهرانی (۱۲۵۵ - ۱۳۴۸خ)، به کوشش محمد طباطبایی بهبهانی (منصور)، کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای ملی، تهران، ۱۳۹۵ / ۲۰۱۶.

اجازة روایت صاحب الذریعة به محلاتی
صاحب تاریخ سامرا

ذکر
دکتر محمد ابراهیم

نقباء البشر في القرن الرابع عشر، القسم الرابع من جزء الأول، طبقات أعلام الشيعة، على ابوالوردی- غلامعلی بارفروشی، آقابزرگ تهرانی (۱۲۵۵ - ۱۳۴۸خ)، اخراج و تصحيح محمدحسن آل طالقاني النجفي، مطبعة الآداب، نجف، ۱۳۸۸ق / ۱۹۶۸م.

اجازة روایت صاحب الذریعة به محلاتی
صاحب تاریخ سامرا

ذکر
دکتر محمد ابراهیم